

Copyright 2011 PCM Uitgevers B.V.
All Rights Reserved

nrc•next

NRC.NEXT

21 november 2011 maandag

Nederland

1021 woorden

**Nieren afstaan uit naastenliefde;
Dick kon een vriend niet helpen en gaf zijn nier af aan een onbekende**

Frederiek Weeda

SAMENVATTING

Er overlijden ieder jaar zo'n vijftig patiënten die wachten op een nier.

Het aantal donoren dat bij leven een nier afstaat aan een onbekende neemt toe.

VOLLEDIGE TEKST:

Ze hadden het maandenlang aan niemand verteld, alleen aan hun kinderen en de huisarts. Ze wilden zich niet laten beïnvloeden door de opvattingen van anderen. Op de ochtend dat het ging gebeuren, hebben ze alle familie en kennissen gemaild: Dick gaat zo vier uur op de operatietafel liggen om een nier te laten verwijderen.

Zijn vrouw had die nacht amper geslapen van de zenuwen. Om half één 's middags ging de telefoon: het ging prima met Dick, zijn nier was getransplanteerd naar het lichaam van een ander. Zo gek. Die ander lag een paar kamers verderop in het **Erasmus MC**, maar Dick heeft hem of haar nooit gezien.

Dick is het soort man dat je komt halen met de auto, als je een interviewafspraken hebt maar het adres niet kunt vinden. Hij zit met zijn vrouw in de woonkamer, en vertelt over de grote beslissing die hen het afgelopen jaar bezighield. Hij was al jaren bloed- en plasmadonor. Maar toen hij twee jaar geleden 70 werd, kreeg hij een keurige brief van de bloedbank dat hij nu te oud was om bloed te doneren. „Dat maak ik zelf wel uit“, dacht Dick.

Rond die tijd had de vader van een vriend van de kinderen een nier nodig en dat zette Dick aan het denken. Die man kon hij niet helpen, maar contact had hij inmiddels al wel met het **Erasmus MC**, waar een programma bestaat voor nierdonoren. Dat mocht nog wel op zijn zeventigste, mits hij verder gezond was.

Dick is een van de mensen die tijdens hun leven een nier afstaan om een ander te helpen. Niet een vriend of familielid - een vorm van doneren die in hoog tempo populairder wordt - maar iemand die ze niet kennen. Hun anonimiteit is van groot belang, ook in de krant. Het is niet de bedoeling dat de donor de ontvanger kan traceren of andersom.

Anonieme donoren zijn een belangrijke schakel in de wereld van donortekorten. Elk jaar sterven zo'n vijftig patiënten die op de wachtlijst staan. Als de nier van de anonieme donor matcht met de nierpatiënt, en die patiënt heeft bijvoorbeeld een echtgenote die óók een nier wil afstaan, maar wier nier niet met hem matcht, kan de nier van die echtgenoot weer naar een andere nierpatiënt. „Het is een soort dominoketen, waar jij als donor een cruciale bijdrage aan levert“, zegt Dick.

Zijn vrouw (71) had haar bedenkingen. Ze voelt zich afhankelijk van hem sinds ze een burn-out had. Twintig jaar had ze gewerkt als verpleegkundige, nadat ze twee kinderen had opgevoed. Dat werk was zwaar. Het idee dat Dick de operatie misschien niet zou overleven, vloog haar aan. Hij zou een bacterie kunnen oplopen of kunnen overlijden tijdens de operatie.

Maar zij ging mee naar elk onderzoek en elk gesprek met artsen in de maanden voor de transplantatie. „Na afloop van elk bezoek keken we elkaar aan en zeiden we: gaan we ermee door? Het antwoord was elke keer ja, want we konden tóch altijd nog terug.”

Tot het telefoontje kwam: ze hadden een nierpatiënt gevonden. En die had ook weer een familielid dat een nier wilde geven. Dick: „Ze zeiden in het ziekenhuis telkens dat we altijd mochten afhaken. Maar als je eenmaal weet dat twee mensen weten dat ze eindelijk een nier krijgen, dan doe je dat niet meer.”

Naasteliefde is Dicks belangrijkste drijfveer geweest. Op grond van zijn christelijke geloof. Hij wilde graag iemand helpen. Ze hebben na afloop een anonieme kaart gestuurd naar de ontvangers, via het ziekenhuis. Om te zeggen dat er in de kerkdienst met vijfhonderd mensen speciaal voor de ontvangers is gebeden. En ze kregen, anoniem, antwoord. Daar deden ze het niet voor, zegt Dick. Maar fijn is het wel. Want ze vragen zich elke dag af hoe het met de ontvangers zou gaan.

Anonieme donoren zijn een belangrijke schakel in de wereld van donortekorten

469 levende donoren

Het aantal mensen dat bij leven een nier doneert, groeit en wordt steeds belangrijker voor de bestrijding van de wachtlijst voor een niertransplantatie. Vorig jaar doneerden 469 levende mensen een nier. Van de getransplanteerde nieren kwamen er 388 van overleden donoren. Dat betreft veel minder mensen, aangezien een overledene vaak twee nieren doneert, terwijl een levende donor er één zelf houdt.

Van de 469 levende donoren waren er 244 niet-genetisch verwanten, zoals schoonfamilie en vrienden; 225 waren genetisch verwanten. Van de 244 niet-genetisch verwanten waren dertig 'Samaritaan'. Dat is een vrij nieuw fenomeen: Samaritanen zijn mensen die een nier afstaan aan een patiënt die ze niet kennen, om iets goeds te doen.

Sinds de Grote Donorshow in 2007 bij BNN op tv kwam, groeit het aantal nierdonaties van levende donoren fors. Vorig jaar bijvoorbeeld doneerden 16 procent meer vrienden, kennissen en Samaritanen dan twee jaar eerder. Het **Erasmus MC**, dat het actiefst werkt aan het 'Samaritanen-programma', heeft tachtig Samaritanen geopereerd de afgelopen paar jaar. Het ziekenhuis beschouwt de Samaritanen als hoop voor de toekomst.

Gemiddeld staan er 850 mensen op de wachtlijst voor een nieuwe nier. De patiënten die een bekende aandragen als donor, staan heel kort op de wachtlijst. Anderen staan er soms jaren op; jaarlijks sterven er zo'n 160 wachtenden.

Willij Zuidema, coördinator van het programma aan het **Erasmus MC**: „Aangezien het aanbod van postmortale donornieren ondanks de vele campagnes al 25 jaar onveranderd laag is, zijn we steeds meer aangewezen op nierdonatie bij leven.” Het aantal overleden nierdonoren is laag, maar vrij stabiel. Vorig jaar werden 388 nieren van overleden donoren getransplanteerd, in 2009 waren dat 397 nieren en het jaar ervoor 352 nieren.

De Samaritanen dragen soms met hun donatie bij aan verschillende operaties. Een nierpatiënt met een echtgenoot die aan de partner een nier wil afstaan, kan soms niet worden geholpen omdat hun bloedgroepen verschillen. De patiënt krijgt dan versneld de nier van een Samaritaan (die wel overeenkomt) mits de partner een nier afstaat aan een andere nierpatiënt. Zo ontstaat een keten van transplantaties. De 80 Samaritanen tot nu toe hebben gezorgd voor 118 transplantaties.

Foto Peter de Krom

November 20, 2011

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

[Back to Document List](#)